

ВИДАТНІ ОСОБИСТОСТІ

УДК 929

П. Гришук, канд. геол. наук, доц.,
E-mail: pavel@univ.kiev.ua;

О. Вакуленко, інж.;

О. Козіонова, пров. інж. НДЧ

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
ННІ "Інститут геології", вул. Васильківська 90, м. Київ, 03022, Україна

РОСТИСЛАВ СЕРГІЙОВИЧ ФУРДУЙ – ЕНТУЗІАСТ ГЕОЛОГІЧНОЇ СПРАВИ

(Рекомендовано членом редакційної колегії д-ром геол. наук, проф. В.В. Огарем)

У статті висвітлено виробничу, наукову, викладацьку та музейну діяльність кандидата геолого-мінералогічних наук Ростислава Сергійовича Фурдуя, більша частина якої була пов'язана з геологічним факультетом Київського університету. Авторами використано власні враження та численні матеріали про Р.С. Фурдуя, що характеризують його плідне виробниче, педагогічне та наукове життя, особисті уподобання та захоплення. У статті описаний навчально-науковий та творчий доробок Ростислава Фурдуя, у тому числі, унікальні розробки цього фахівця в Геологічному музеї, виконані впродовж 2002-2012 рр. Виокремлено основні етапи життєвого шляху видатної людини, проаналізовано його внесок у навчально-пізнавальний процес на геологічному факультеті Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Ключові слова: Ростислав Сергійович Фурдуй, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, геологічний факультет, Геологічний музей, геолог, строматоліти, палеонтолог, уфолог, музейні розробки.

*Дві речі на світі наповнюють мою душу священним трепетом –
зоряне небо над головою і моральний закон всередині нас.
Іммануїл Кант*

Вступ. Серед випускників-геологів Київського національного університету імені Тараса Шевченка є багато цікавих особистостей, які залишили нащадкам різноманітну наукову, літературну та музейну спадщину. Яскравим прикладом плеяди талановитих геологів є випускник 1956 року Ростислав Сергійович Фурдуй – людина широких наукових інтересів та різноманітних талантів. Саме геологічна професія стала його покликанням, сформувала та виявила обдарованість цього фахівця.

Р.С.Фурдуй працював геологом на Крайній Півночі, викладачем геологічних кафедр, науковцем у Науково-дослідній частині та співробітником Геологічного музею. Як відомо, геологічні музеї зберігають різноманітні зразки гірських порід, викопні рештки, експонати, пов'язані з історією, багатствами і загадками нашої планети, що дозволяє сучасному поколінню наочно знайомитися з різними геологічними об'єктами та поглиблювати знання з геології. Додавання описів, фотографій та іншої інформації, відбір експонатів є кропіткою працею, яка дозволяє суттєво розширити та покращити експозицію музею. І тому дуже важливо, коли в такій установі працюють ентузіасти своєї справи. Адже саме вони генерують багато цікавих ідей та втілюють їх у своїй роботі. Такою творчою людиною був Ростислав Сергійович Фурдуй, який 43 роки життя присвятив геологічному факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Після закінчення з відзнакою Університету, він 13 років працював на виробництві, де захистив кандидатську дисертацію. У 1969 році повернувся до рідної alma mater. Тут Ростислав Сергійович 11 років займався науковою роботою, 22 роки – викладацькою діяльністю, а останні 10 років присвятив Геологічному музею. Серед його наукових інтересів були палеонтолого-стратиграфічні та тектонічні дослідження. Одночасно він займався вивченням таємниць давнього світу, аномальних явищ нашої планети, палеоконтактами та НЛО. Р.С. Фурдуй поповнив музей цікавими експонатами та стендовою інформацією, зробив підсвічування зразків, створив вітрини про історію геології в Університеті та геологічній емблемі. Досвідчений геолог і викладач, і, крім того, обдарований лектор, він проводив захоплюючі екскурсії по музею. Завдяки науковому та літературному талантам Ростислава Сергійовича, ми маємо можливість читати його підручники та чудові науково-популярні книги з різних галузей знань. Слуха-

чам різного віку та різноманітних аудиторій надовго запам'яталися його лекції та виступи у Будинку вчених та на телебаченні, в гуртожитках та школах.

Р.С. Фурдуй був фахівцем широко профілю: геологом, палеонтологом, тектоністом та дослідником аномальних явищ. Він став автором та співавтором близько 150 наукових та науково-популярних праць, у тому числі кількох монографій та багатьох підручників. А головне, Ростислав Сергійович Фурдуй був справжнім ентузіастом геологічної справи!

Дитинство та юність. Народився Ростислав Сергійович Фурдуй в с. Семенівка, що розташоване на березі р. Південний Буг у Арбузинському районі Миколаївській області, в сім'ї сільських учителів 28 липня важкого для України 1933 року. Батьки Ростислава – Сергій Іванович і Євламія Семенівна, після закінчення Одеського педагогічного технікуму, поїхали за розподілом працювати до села. [1]. Батько мав хист до різьблення по дереву, який успадкував і син.

У дитинстві Ростислав, як і більшість дітей, збирав різні цікаві речі: трофейні знахідки, монети і камінці [10]. Серед найцінніших були пірит величиною з дитячий кулачок, чарнокіти та кварц. Найбільше цікавих знахідок було біля річки Ташлик, яка вилася серед скелястих берегів. Як Ростислав з'ясував пізніше, ці скелі були складені найдавнішими породами – чарнокітами, що мали вік приблизно 3 мільярди років. Назвали їх на честь індійського царя Чарноки – засновника міста Калькутта, отже, ташлицькі чарнокіти мали родичів у далекій Індії. Пізніше Ростислав Сергійович здійснив свою дитячу мрію й відвідав цю екзотичну країну.

У 1946 р., коли Ростислав був учнем 4-го класу, відбулася його перша зустріч з геологами із Києва. Він показав їм свою колекцію й обміняв улюблений великий зразок піриту на моріон. Геологи, які побачили зацікавленість хлопця, запропонували йому в майбутньому вчитися на геолога, щоб пізнавати нашу Землю, шукати її багатства й відкривати її таємниці. Ця зустріч стала доленосною. Після закінчення із золотою медаллю Вільшанської середньої школи, 1951 року Ростислав Фурдуй вступає до Київського Державного університету ім. Т.Г. Шевченка на геологічний факультет. Спочатку він навчається у групі геофізиків, але, через складності з математикою, переводиться до групи геологів. У цей час група студентів-першокурсників, що жили в гуртожитку на вул. Освіти, створює неформальне товариство "Вавилон".

Під час навчання Р.С. Фурдую пощастило спілкуватися з такими корифеями геології, як М.М. Ключников, О.Л. Ейнон, Б.О. Гаврусевич та ін. Такі особистості, безумовно, вплинули на характер і світогляд студента. Велике значення для закріплення теоретичного матеріалу мали практики на Донбасі, Алтаї, Тянь-Шані, у Каневі та Криму.

В університетській бібліотеці Ростислав Сергійович зустрівся зі студенткою філологічного факультету Марією. Він згадував, що "попав до неї у полон" і, згодом, запропонував стати його дружиною. У 1956 р. Р.С. Фурдуй закінчив з відзнакою геологічний факультет і здобув професію інженера-геолога за спеціальністю – геологічна зйомка і пошуки корисних копалин.

Р.С. Фурдуй – випускник 1956 р.

Золота медаль і диплом з відзнакою, безсумнівно, свідчать про виняткові здібності Ростислава Сергійовича, які пізніше проявилися у його історичних нарисах,

науково-популярних і навчальних книжках, а також у викладацькій та науковій діяльності.

Геологічні експедиції. Після закінчення університету Ростислав Фурдуй був рекомендований до аспірантури, але з товаришами-одногрупниками поїхав працювати в Магаданську область (Північно-Східне геологічне управління) у загадковий "Дальстрой". Туди помандрувало веселе товариство "Вавилон": Анатолій Радзівілл, Віктор Радзівілл, Антон Афіцький, Анатолій Носад, Анатолій Житецький та Іван Мігович [5]. На Крайній Півночі Р.С. Фурдуй працював техніком-геологом, геологом (1956–1958 рр.), начальником знімальної партії (1958–1964 рр.), старшим геологом і начальником знімального відділу експедиції (1964–1969 рр.) [1]. Закривало останні "білі плями" на геологічних картах СРСР та Приколим'я, брав участь у пошуках золота. Загалом, Ростислав Сергійович пропрацював на Крайньому північному сході СРСР 13 років: Колима, Чукотка, Якутія. На Колімі була з ним його вірна дружина – Марія Іванівна. Вона працювала учителем середньої школи, а згодом – директором школи робітничої молоді в смт. Сеймчан. Тут у родині Фурдуйв народилася перша донька – Наталя. Ростислав Сергійович любив виходити на природу з сім'єю та колегами, був душею компанії та чудово готував шашлики.

1956 року, у Магаданській області Фурдуй познайомився з художником-графіком Іваном Омеляновичем Гриценком (1906-1976 рр.), який створив цілу серію чудових гравюр з життя на Крайній Півночі [7]. Цей український художник у 1938 році був репресований за акварельний малюнок мосту через Дніпро: слідчий вважав, що то була схема підготовки диверсійного акту. У спілкуванні з Іваном Омеляновичем Ростислав Сергійович відчув усю несправедливість ставлення тоталітарної системи до творчої особистості. Пізніше Р.С. Фурдуй дбайливо зберігав та поширював творчий спадок цього митця.

Участь у численних експедиціях принесла неоціненний практичний геологічний досвід і скарбницю історій із життя геологів і мешканців Крайньої Півночі.

У маршруті на Колімі

Наукова діяльність. Незважаючи на активну роботу в полі, Ростислав Сергійович у 1968 р. закінчив заочно аспірантуру та захистив кандидатську дисертацію "Рифей і венд серединних масивів Північного сходу СРСР (стратиграфія і строматоліти)" [9]. Строматоліти – це вапнякові або доломітові рештки ціанобактеріальних співтовариств, які утворилися на дні водойм. Протягом усього архею і протерозою, вони були найбільш розповсюдженими породами біогенного походження, і, таким чином, є одним з найдавніших свідчень існування та поширення життя на Землі. Можливо, ця тематика сприяла подальшому захопленню Р.С. Фурдуй загадковими явищами нашої планети.

1969 року Ростислав Сергійович повернувся на геологічний факультет Київського Державного університету. З 1969 до 1978 рр. він працював начальником експедиції Науково-дослідного сектору Університету і займався палеонтолого-стратиграфічними дослідженнями карбону Башкирії. Палеонтологічні зразки, які він привозив з експедицій, поповнили експозицію Геологічного музею. Далі була наукова тематика пов'язана з дешифруванням космізмів Українського щита з метою встановлення закономірностей формування деяких тектонічних структур (Приазов'я, Середнє Придніпров'я), зокрема, лінеаментів і кільцевих структур. У співавторстві з В.Д. Омельченком (Інститут геофізики НАН України), А.А. Дроздовським (Інститут геологічних наук НАН України) та іншими науковцями, проводив дослідження та виявив вплив геоенергетичних аномалій на екологію м. Києва [3]. З 1978 р. Ростислав Сергійович займається викладацькою діяльністю, а 2000 року знов повертається до Науково-дослідної частини Київського університету на посаду старшого наукового співробітника.

Підсумком наукової роботи Ростислава Фурдуй стали численні (понад 100) наукові публікації, в тому числі декілька монографій. Володіння німецькою та англійською мовами давало можливість перекладати статті та книги, вільно спілкуватися з іноземними науковцями, брати участь у багатьох міжнародних конгресах.

Викладач у Київському університеті. З 1978 року Р.С. Фурдуй – доцент на геологічному факультеті Київ-

ського Державного університету ім. Т.Г. Шевченка. Він викладав нормативні курси зі структурної геології, геотектоніки, екології, а також предмети, пов'язані із застосуванням аеро- та космометодів при геологічній зйомці і пошуках корисних копалин. Ростислав Сергійович мав талант оратора, який став йому у нагоді під час викладацької діяльності. Він відчував аудиторію, міг розсмішити студентську компанію несподіваним жартом або цікавою історією з власного досвіду роботи в експедиціях. Слухачі лекцій Р.С. Фурдуй назавжди запам'ятали його змістовне викладення матеріалу, дотепні історії, яскраві слайди. Основні посади навчального періоду: доцент (1978-1980 рр.), старший викладач кафедри регіональної геології і палеонтології (1980-1989 рр.) та доцент кафедри геології родовищ корисних копалин (1989-2000 рр.).

Р.С. Фурдуй постійно підтримував дружні стосунки зі своїми колегами з Всеукраїнського геологічного об'єднання "Спілка геологів України" та групи компаній Надра, зокрема, з її керівником Павлом Олексійовичем Загороднюком, з директором Інституту імені Павла Тютюньовського Ганною Анатоліївною Лівенцевою. Навколо Ростислава Сергійовича об'єднувалися справжні ентузіасти геологічної справи Університету: доцент Володимир Петрович Гриценко, професор Віктор Володимирович Огарь та інші співробітники факультету. Ці люди багато зробили для розвитку Геологічного музею та пропагування геологічної професії [2]. І Ростислав Сергійович віддачував їм своєю щирою дружбою та своїм літературним талантом.

У співавторстві з Г.О. Білявським і М.М. Падуним у 1993 р. було створено перший україномовний підручник для вищих навчальних закладів "Основи загальної екології", а пізніше – підручник "Основи екологічних знань" для шкіл (1995 р.). Обидві ці книги було перевидано (у 1995 та 2000 рр. відповідно).

Викладацька робота у Київському університеті сприяла вдосконаленню ораторських здібностей Ростислава Сергійовича, реалізації його наукового потенціалу, зблизила з однодумцями та надала можливість долучитися до різних наукових товариств.

Лектор Р. С. Фурдуй у студентському гуртожитку Київського університету

Захоплення. Ростислав Сергійович був відомим популяризатором знань про загадкові явища природи та палеоконтакти з позаземними цивілізаціями, збирав

свідчення про НЛО. Був членом Комісії з вивчення аномальних явищ при Науково-технічному товаристві радіотехніки, електроніки і зв'язку ім. О.С. Попова у 1980-

ті роки. Став одним із співзасновників Українського науково-дослідного Центру вивчення аномалій "Зонд" у 2004 р. Ці дослідження лягли в основу його книг: "Загадки древности (белые пятна в истории цивилизации)" (1988 р.), "Прелесть тайны" (1992 р.), "Прелесть тайны – 2" (2001 р.), присвячених розшифровці та тлумаченню деяких загадкових історичних подій та археологічних об'єктів, біблійних оповідей та казок [8]. Ростислав Сергійович був членом Міжнародного товариства А.А.С. (Археологія. Астрономія. Пошуки.), Американського географічного товариства і Міжнародного товариства стародавньої астронавтики. Брав участь у Міжнародних конгресах товариства А.А.С. в Югославії, Німеччині та Швейцарії. Був обраний президентом індійської уфологічної Асоціації "Cosmic Atma". Завдяки вільному володінню кількома мовами, Ростислав Сергійович мав змогу спілкуватися з однодумцями з усього світу і був знаний за межами України. Як член Міжнародного товариства палеоастронавтики, він добре знав швейцарського уфолога Еріха фон Денікена і обмінювався з ним даними досліджень. Саме завдяки Р.С. Фурдую були вперше перекладено з польської, угорської, болгарської, англійської, німецької та інших мов численні матеріали про проблеми вивчення аномальних явищ. Значну частину власного архіву він заздалегідь передав до сховища УНДЦА "Зонд". Ця спадщина Ростислава Сергійовича ще чекає на своє опрацювання й осмислення.

Р.С. Фурдуй писав цікаві історії з геологічного життя, як з власного досвіду, так і за спогадами колег. У 1999 р. разом з Олегом Володимировичем Зінченком був написаний окремий розділ "З любов'ю до матінки-землі" до книги "Нариси з історії геологічних досліджень у Київському університеті" [3]. На сторінках журналу "Геолог України" часто друкували його теплі, часто гумористичні, оповідання й новели про геологічне життя. Ростислав Сергійович належав до геологів тієї формації, яка крім розв'язання суто геологічних і виробничих завдань, їхала в поле ще й "за туманом". Він знаходив в професії геолога романтику далеких мандрівок, пісень біля вог-

нища, долання труднощів польового життя, спілкування з природою та ще багато того, що, на жаль, зникає з цієї професії в наш час.

Видана 2011 року книга Ростислава Сергійовича "Сонця і вітру брат" – сердечний прояв любові до геології [10]. Ця збірка реальних історій, спрямована здебільшого на молодіжну аудиторію, знайомить юнацтво з цікавою і важливою професією – геолог, розказує про польове життя й складну працю з теплим гумором і щирою любов'ю. Ця книга повністю виконує своє призначення – сприяти професійній орієнтації випускників шкіл.

Ростислав Сергійович був багатогранною людиною. Він чудово вирізав із дерева, малював, захоплювався фотографією, складав віршовані поздоровлення рідним і колегам. Він, як людина із "золотими руками", цінував і залучав до роботи в музеї майстрівитих людей: Івана Омеляновича Гриценка – за геніальні гравюри і малюнки, Володимира Олександровича Александрова – за вміння виготовляти значки та медалі, Андрія Володимировича Шостака – за чудові малюнки і гумор, Бориса Миколайовича Мандрика – за конструювання кораблів, фотографування та інших, хто мав змогу та бажання допомагати своїми вмінням та матеріалами.

За радянських часів Р.С. Фурдуй, як геолог, побачив багато цікавих місць колишнього СРСР, возив студентів геологічного факультету на стажування до Чехословаччини. Пізніше з'їздив до країни, що дала назву чарнокітам – Індії, а у останній рік життя відвідав Францію та Королівство Монако.

Зрозуміло, що маючи такі інтереси, Ростислав Фурдуй захоплювався науковою фантастикою. Його улюбленим автором був Рей Бредбері. З поезії любив і цитував вірші Олександра Пушкіна. Вільно володіючи кількома іноземними мовами, він робив віршовані переклади зарубіжних творів. З музичних уподобань Ростислава Сергійовича можна виділити музику французької групи "Space".

Вироби Р.С. Фурдую: випускний знак, Сонце-Ярило та карстова печера

Робота у Геологічному музеї. Останні роки Ростислава Сергійовича Фурдую пройшли в Геологічному музеї Київського національного університету, де він з 2002 р. по 2012 р. працював інженером. Він упорядковував колекції, доповнював експозиції, працював зі зразками, займався оформленням інтер'єру, і за декілька років устиг виконати великий обсяг роботи для покращання сприйняття та інформативності експозиційних матеріалів. Р.С. Фурдуй проводив дуже цікаві й змістовні екскурсії та лекції для відвідувачів різного віку українською, російською та англійською мовами. Завдя-

ки його творчій праці музей отримав "друге дихання" і став візитівкою геологічного факультету.

У музеї завжди знаходилась різноманітна робота. Ростислав Сергійович особисто зробив освітлення зразків, оформив куточок про Всесвіт, виготовив меморіальну дошку з портретами видатних особистостей геологічного факультету "Mente et malleo" (2002 р.) та стенди "Коштовне каміння і вироби з нього", "Геологічний музей", "Сонця і вітру брат (геологи очима художників)" (2004 р.), облаштував і зібрав вітрини "Історія геологічного факультету" та "Історія музею". Щоб поповнити

експозицію музею, приносив власні експонати. Завдяки роботі Ростислава Сергійовича у музеї збережено пам'ять про цікавих людей, їхні здобутки та особисті речі. Його вітрини про Всесвіт, історію, досягнення, емблеми та подарунки геологічному факультету завжди викликають зацікавленість відвідувачів. І, зрештою, саме вони зберігають його творчий дух та пам'ять про енергійного геолога-романтика.

Р.С. Фурдуй сприяв облаштуванню геологічного факультету. Він допоміг зробити стенд "Геологія нафти і газу" (2011 р.) для однієї з кафедр. Прикрасив зображеннями зі слайдів власної колекції та репродукціями гравюр Івана Гриценка конференційну залу факультету. В творчій співпраці з П.І. Грищуком було створено стенди "Видатний геолог України – В.Г. Бондарчук (100 років з Дня народження)" (2005 р.), "Захисники Вітчизни. Геологи Університету на фронтах II Світової війни" (2007 р.), "О.Л. Ейнор – видатний палеонтолог і стратиграф (100 років з Дня народження)" (2008 р.) [2].

Автори були особисто знайомі з Ростиславом Сергійовичем. Інженер музею О.М. Вакулєнко співпрацювала з ним впродовж 33 років. П.І. Грищуку та О.О. Козіоновій пощастило познайомитися з Р.С. Фурдуєм як з талановитим викладачем, а пізніше

працювати з ним на одному факультеті. Спілкуватися з Ростиславом Сергійовичем було справжнім задоволенням. Як людина з великим досвідом, він мав величезний багаж знань, розповідав цікаві історії з життя та наукових досліджень. Мав гарний смак і руки майстра, виконував свою роботу швидко та якісно.

На запитання, чому не захистив докторську дисертацію, Ростислав Сергійович відповів, що це йому не цікаво – у світі є багато більш захоплюючих речей. Мабуть не дарма для куточка про Всесвіт він взяв слова німецького філософа Іммануїла Канта, що стали епіграфом до цієї статті.

У Геологічному музеї повною мірою розкрилися таланти Ростислава Сергійовича. Останні роки були дуже плідними, ніби він кудись поспішав. У цей період він оформлює стенди "Хордові: пахи" та "Хордові: плазуни і динозаври", додає над вітринами додаткову навчально-пізнавальну інформацію. Разом зі співавторами в останній рік життя готує книги "Геологія в емблемах" та "Песни у костра" (2012 р.). Перша містить понад 500 геологічних емблем та зображень, у другій зібрано близько 200 пісень, уподобаних геологами. До збірки увійшли гравюри Івана Гриценка та малюнки Євгенія Хайкіна.

Улюблений куточок про Всесвіт Ростислава Фурдюя

Часто біля скелету мамонта у музеї записувалися телепередачі, в яких Р.С. Фурдуй розповідав про аномальні явища, приховані можливості людини та її контакти з позаземним розумом. Цікава та невтомна робота дарувала йому сенс життя, радість і задоволення. Було ще багато планів і задумок, але цьому, на жаль, не судилося здійснитися... Він відійшов у інший світ у рідних стінах геологічного факультету 2 липня 2012 р. Ростислав Сергійович прожив 79 років, так само як Іммануїл Кант, і не дожив до свого 80-річчя 23 дні [4].

Невтомна дослідницька та творча діяльність Ростислава Сергійовича не залишилася поза увагою громадськості ще за його життя. Від Спілки геологів України він був нагороджений "Іменним геологічним молотком" (2004 р.) та "Срібним і золотим нагрудними знаками". Компанія Nadra group відзначила його "Золотим знаком" і медаллю "За заслуги до 20 річчя Nadra group" (2011 р.).

На честь українського палеонтолога, тектоніста й уфолога Ростислава Фурдюя у 2012 р. було створено

геологічний клас-лабораторію у школі № 256 м. Києва, що стало можливим завдяки ініціативі геологів Інституту Тутковського. На шкільному подвір'ї встановили величезну гранітну брилу – так у світі прийнято позначати геологічні заклади. У класі-лабораторії створено куточок Ростислава Сергійовича: його книги, художні вироби з дерева, особисті речі. Лабораторія створена в рамках експериментальної програми "Надра земні, надра духовні" з вивчення геології в загальноосвітніх школах з ініціативи та за активної участі Ганни Анатоліївни Лівенцевої. Навчальний курс з геології для школярів розробили фахівці з Інституту Тутковського, лекції читали доценти Університету Марина Дмитрівна Крочак і Олександр Васильович Омельчук.

Розповідаючи про Ростислава Сергійовича не можна не згадати його кохану дружину – Марію Іванівну Фурдуй. Вони прожили в щасливому шлюбі майже 55 років і мали двоох доньок та чотирьох онуків [7]. Марія Іванівна присвятила своєму чоловікові дві книги – "Мій

геолог (одна любов на все життя...)» та "Геолог (Про автора книги "Сонця і вітру брат")" [5, 6]. Вона яскраво описала життєвий шлях з талановитою людиною, справжнім романтиком і дослідником, і, водночас, ніжним і люблячим чоловіком. Не можна не згадати про те, як Ростислав Сергійович комфортно облаштував свій дім та дачу, які прикрашали вирізьблені з дерева казкові герої і тварини. Про те, яким він був гарним сім'янином і господарем, як любив дружину і дітей. Про те, з

якою теплою згадують дідуся його улюблені онуки. Старший онук Денис пішов стопами дідуся і став геологом-геохіміком. Дружня сім'я була для Ростислава Сергійовича "надійним тилом", де він завжди знаходив підтримку у всіх своїх наукових і творчих задумах.

Завдяки різноманітним талантам та інтересам, Р.С. Фурдуй лишив майбутнім геологам та дослідникам багату геологічну, екологічну, літературну, уфологічну та музейну спадщину.

Лекція Р.С. Фурдуя для школярів у першому залі Геологічного музею

Висновки. В біографії Р.С. Фурдуя можна виділити кілька етапів, що характеризують освітній (1941-1956 рр.), виробничий (1956-1969 рр.), науковий (1969-1978 рр., 2000-2002 рр.), викладацький (1978-2000 рр.) та музейний (2002-2012 рр.) періоди його життєвого шляху. Дуже важко охопити всю різноманітну наукову та творчу діяльність цієї унікальної людини. Автори намагалися висвітлити основні розробки та напрямки наукових досліджень Ростислава Сергійовича, описати його вагомий внесок у музейну й освітянську справу, розповісти про його таланти та захоплення.

Ростислав Сергійович Фурдуй (1933-2012 рр.) залишив яскравий слід як невтомний дослідник, талановитий лектор та письменник, як людина з широким колом інтересів та уподобань. У пам'яті колег і студентів, друзів і родини він назавжди залишиться справжнім ентузіастом своєї справи: геологом-дослідником, геологом-романтиком...

Список використаних джерел

1. Архів КНУ імені Тараса Шевченка. Особова справа: Фурдуй Р. С. – Ув 2000, 172-ппс. 2000. – 100 с.
2. Геологія в Київському університеті / С. А. Вишва, П. І. Гришук, О. В. Зінченко, та ін.; за ред. проф. В. І. Павлишина – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2011. – 479 с.
3. Нариси з історії геологічних досліджень у Київському університеті / Під ред. проф. В. Г. Молявка, доц. О. В. Зінченка. – К., 1999. – 287 с.
4. Пам'яті Ростислава Сергійовича Фурдуя // Геолог України. – 2012. – № 3. – С. 151-154.
5. Фурдуй М. І. Геолог (про автора книги "Сонця і вітру брат") / М. І. Фурдуй. – К.: Логос, 2015. – 40 с.
6. Фурдуй М. І. Мій геолог ("одна любов на все життя...") / М. І. Фурдуй – К.: Логос, 2014. – 300 с.

7. Фурдуй Р. Любисток під снігом / Р. Фурдуй // Геолог України. – 2004 – № 3 – С. 76 – 81.
8. Фурдуй Р. С. Прелесть тайны-2 / Р. С. Фурдуй. – К.: "Либідь", 2001. – 472 с.
9. Фурдуй Р. С. Рифей и венд срединных массивов Северо-Востока СССР (стратиграфия и строматолиты): автореф. дисс. ... канд. геол.-мин. наук. – Магадан, 1968. – 22 с.
10. Фурдуй Р. Сонця і вітру брат (популярно про геологів і геологію) / Р. Фурдуй – К.: Радуга, 2011. – 224 с.

References

1. Archive of Taras Shevchenko National University of Kyiv (2000). Personal file: Furduy R. S. Uv 2000. Spr. File No. 172-pps, 100 p. [in Ukrainian].
2. Vyzhva S. A., Gryshchuk P. I., Zinchenko A. V. et al. (2011). Geology at the University of Kyiv. Ed. prof. V. I. Pavlyshyn. Kyiv publishing center "Kyiv University". 479 p. [in Ukrainian].
3. Essays from the history of geological studies in Kyiv University (1999). Ed. prof. V. G. Molyavko, Assoc. prof. O. Zinchenko. K., 287 p. [in Ukrainian].
4. Memory about Rostislav Sergiyovych Furduy (2012). Geologist of the Ukraine, 3, 151-154. [in Ukrainian].
5. Furduy M. I. (2015). Geologist (About author of "Brother to sun and wind"). K.: Logos, 40 p. [in Ukrainian].
6. Furduy M. I. (2014). My Geologist ("one love of while life ..."). K.: Logos, 300 p. [in Ukrainian].
7. Furduy R. (2004). Lovage under the snow. Ukrainian Geologist, 3, 76 – 81 [in Ukrainian].
8. Furduy R. S. (2001). Attraction of secret-2. K.: "Lybid", 472 p. [in Russian].
9. Furduy R. S. (1968). Riphean and Vendian median massifs of the North-East of the USSR (stratigraphy and stromatolites). Author. diss. ... of Cand. geol.-min. sciences. Magadan, 22 p. [in Russian].
10. Rostislav Furduy (2011). Brother to sun and wind (popular about geologists and geology). K.: Raduga, 224 p. [in Ukrainian].

Надійшла до редколегії 06.01.16

P. Gryshchuk, Cand. Sci. (Geol.), Assoc. Prof.
E-mail: pavel@univ.kiev.ua;
O. Vakulenko, engineer;
O. Kozionova, engineer
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Institute of Geology
90 Vasylykivska Str., Kyiv, 03022 Ukraine

ROSTYSLAV SERGIYOVYCH FURDUY – ENTHUSIAST OF THE GEOLOGICAL WORK

The article discusses production, scientific, educational and museum activities of the Cand. Sci. (Geol.-Min.) Rostislav Sergeevich Furduy, most of which are closely related to the geological faculty of the University of Kiev. The authors are used both their personal relation experience as well as materials about R.S. Furduy that describe his life activities in various areas his personal preferences and hobbies. The article describes educational, scientific and creative nature of Rostislav Furduy including unique improvements made by him for Geological Museum during 2002-2012 years. Main stages of R.S. Furduy's life as well as use full educational and scientific contribution share as made by such an outstanding person during his work at the geological faculty of the Taras Shevchenko National University of Kyiv are analyzed.

Keywords: Rostyslav Sergiyovych Furduy, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Faculty of Geology, Geological Museum, geologist, stromatolites, paleontologist, ufologist, museum development.

П. Гришук, канд. геол. наук, доц.
E-mail: pavel@univ.kiev.ua;
О. Вакуленко, инж.;
О. Козионова, ведущий инж. НИЧ
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, УНИ "Институт геологии"
ул. Васильковская 90, г. Киев, 03022, Украина

РОСТИСЛАВ СЕРГЕЕВИЧ ФУРДУЙ – ЭНТУЗИАСТ ГЕОЛОГИЧЕСКОГО ДЕЛА

В статье освещены производственная, научная, преподавательская и музейная деятельность кандидата геолого-минералогических наук Ростислава Сергеевича Фурдуй, большая часть которой была связана с геологическим факультетом Киевского университета. Авторы использовали собственные впечатления и многочисленные материалы о Р.С. Фурдуй, характеризующие его плодотворную производственную, педагогическую и научную жизнь, личные предпочтения и увлечения. В статье описана учебно-научная и творческая деятельность Ростислава Фурдуй, в том числе, уникальные разработки в Геологическом музее, выполненные этим специалистом в течение 2002-2012 гг. Выделены основные этапы жизненного пути этого замечательного человека, проанализирован его вклад в учебно-познавательный процесс на геологическом факультете Киевского национального университета имени Тараса Шевченко.

Ключевые слова: Ростислав Сергеевич Фурдуй, Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, геологический факультет, Геологический музей, геолог, строматолиты, палеонтолог, уфолог, музейные разработки.